

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

SZÁMÍTÓGÉPES BÁNYÁSZATI TERVEZÉS 2.

(MFBGT6618)

a Műszaki Földtudományi (B. Sc.) alapszak hallgatóinak

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

Miskolci Egyetem
Műszaki Föld- és Környezettudományi Kar
Bányászat és Energia Intézet

Miskolc, 2023. február 02.

Tantárgy neve: Választható MFBÁGT 3a Számítógépes bányászati tervezés II. angolul: Computer Aided Design in Mining II Tárgyfelelős: Dr. Molnár József	Tantárgy kódja: MFBGT6618 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Bányászat és Energia Intézet Tantárgyelem: V
Javasolt félév: 6.	Előfeltételek: Számítógépes bányászati tervezés I (MFEGT6502); a Számítógépes bányászati tervezés III (MFBGT6619) tárggyal azonos szemeszterben vehető csak fel
Óraszám/hét (ea+gyak): 0+2	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali

Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja – a hivatalos iratokban meghatározott kompetenciáknak megfelelően – a számítógépes bányászati térképezés és tervezés elméletének megismerése és módszereinek készség szintű gyakorlása számítógépes laboratóriumban heti rendszerességgel tartott foglalkozásokon.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: T1, T2, T4-7, T10

- Áttekintően ismeri a nyersanyag-kitermelő ágazat felépítését, az ásványi nyersanyagok és felszín alatti vízkészlet megkutatására, kitermelésére és előkészítésére alkalmazott munkafolyamatokat, ezek sorrendiségét, a szakterületet érintő alapvető tervezési elveket és módszereket.
- Ismeri a földtani közeget felépítő egységeket, ezeket rendszerbe tudja foglalni.
- Ismeri a térinformatikai adatkezelés módszereit és a geoinformatikai rendszerek alapjait.
- Ismeri a nyersanyagkutatás, -kitermelés és -feldolgozás során alkalmazott technológiákat és azok technikai eszközeit, az eszközök működési elveit, szerkezeti egységeit.
- Ismeri a földtani közeg vizsgálatához alkalmazott mérési eljárásokat, azok eszközeit, műszereit, mérőberendezéseit.
- Ismeri szakterületén az üzemi mérési és szabályozó módszereket.
- Ismeri a szakterület tanulási, ismeretszerzési, adatgyűjtési módszereit, azok etikai korlátait és problémamegoldó technikáit.

képesség: K1-4, K8, K10, K11

- Képes a műszaki földtudományi szakterület legfontosabb műszaki elméleteit, módszertani ismereteit az adott specializációhoz tartozó szakmai feladatok végrehajtásakor alkalmazni.
- Képes rendszerbe foglalva értelmezni a földtudományi szakterülethez kapcsolódóan megszerzett természettudományi elveket, összefüggéseket, ismeretanyagot.
- Képes a műszaki földtudományi szakterület adott specializációjának alapvető tervezési elveit, eljárásait rutinszerűen alkalmazni.
- Képes rutinszerű térinformatikai feladatok megoldására, geoinformatikai adatok rendszerbe illesztésére és kezelésére.
- Irányítás mellett képes érdemi mérnöki közreműködésre összetett tervezési munkákban, a műszaki földtudományi feladatok megoldásában.
- Képes feladatvégzése során a kapcsolódó szakterületekkel együttműködni.
- Képes szakterületének megfelelően, szakmailag kommunikálni adekvát módon, szóban és írásban anyanyelvén, és az adott szakterület egy élő idegen nyelvéen.

attitűd: A1-7

- Törekszik a műszaki földtudományi szakterületen alkalmazott legjobb gyakorlatok, új szakmai ismeretek, módszerek megismerésére.
- Törekszik kreatív megoldások megtalálására feladatának megoldása során.
- Motivált a gyakran változó munka-, földrajzi és kulturális körülmények közötti tevékenységek végzésére.
- Betartja és betartatja a szakterülethez kapcsolódó munka- és tűzvédelmi, valamint biztonságtechnikai követelményeket, felismeri a kockázatokat és a havária helyzeteket.
- Betartja a munkavégzés és munkavállalás jogi szabályrendszerét, törekszik annak időszerű ismeretére.
- Törekszik arra, hogy feladatainak megoldása, döntései megismerésével, együttműködésben történjen meg.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is törekszik a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével meghozni döntését.

autonómia és felelősség: F1-4

- Munkáját a fenntartható természeti erőforrás gazdálkodás elveinek tiszteletben tartásával végzi.
- Önálló véleménnyel rendelkezik a földtudományi szakterület adott specializációját érintő szakmai kérdésekről.
- Felelősséget vállal a szakvéleményében közölt megállapításokért és szakmai döntéseiért, az általa, illetve irányítása alatt végzett munkafolyamatokért.
- Képesítésének megfelelően képes az önálló munkavégzésre, és beosztottak irányítására.

Tantárgy tematikus leírása:

A számítógépi tervezés és térképszerkesztés adatállományainak fajtái és szerkezete. Az alapadatok kétdimenziós (2D) ábrázolása, numerikus és grafikus feldolgozása. A térképszerkesztésnél használt geostatistikai módszerek. Topografikus térképek szerkesztése. Ásványvagyon mennyiségének és átlagos minőségének becslése. Egyenes- és görbe vonalú szelvények, metszetek szerkesztése és értékelése. Az eredmények dokumentálása. További válogatott számítógépes bányászati tervezési módszerek.

Félévközi számonkérés módja:

A tárgy teljesítésére érvényesek a Bányászati és Geotechnikai Intézet által gondozott tantárgyak teljesítésének általános követelményei. A számítógépi laboratóriumi foglalkozások látogatása kötelező. A tárgyból két alkalommal van számonkérés: egy tervező feladat és egy zárthelyi dolgozat. Az aláíráshoz mindkettőnek legalább elégséges színvonalon kell sikerülnie. A gyakorlati jegy azonos a zárthelyi dolgozatra és a beadandó feladatra kapott osztályzattal.

Értékelése:

> 85%: jeles;
75 – 84%: jó;
63 – 74%: közepes;
50 – 62%: elégséges;
< 50%: elégtelen

Kötelező és javasolt irodalom jegyzéke:

A kötelezően elsajátítandó anyaghoz való irodalmat a tárgy oktatója a tárgy hallgatóinak rendelkezésére bocsátja.

1. Félévenként aktualizált tanszéki segédanyagok
2. Szebényi, Végh: Ásványi nyersanyagok készletszámítása 1975
3. Benkő: Ásványkutatás és bányaföldtan 1970
4. Surfer 11 User's Guide
5. Asztahov, A. Sz.: Üzem- és munkaszervezés a bányászatban. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1974.
6. Burcsakov, Harcsenko, Kaforin: Bányaművelési technológiák analitikus meghatározása. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1979.
7. Hartman (Howard L. (Senior Editor): SME Mining Engineering Handbook I.-II.. 2nd Edition. Society for Mining, Metallurgy and Exploration, Inc. Littleton, Colorado, 1992.
8. Hartman, Howard L. – Mutmansky, Jan M.: Introductory Mining Engineering. John Wiley and Sons, Inc.
9. Hustrulid, W. A. (editor): Underground Mining Methods. Society of Mining Engineers of the American institute of Mining, Metallurgical and Petroleum Engineers, Inc. New York, New York, 1982.
10. Dimitrakopoulos: Orebody Modelling and Strategic Mine Planning - Uncertainty and Risk Management Models 2007.

A tanulmányi félév során tárgyalt témák

A félév során egy foglalkozást a zárthelyi dolgozat írására kell fenntartani. Továbbá (átlagosan) két hétre oktatási szünettel számolunk, mely munkaszüneti napok, valamint a rektor vagy a dékán által elrendelt szünet miatt lehet.

Gyakorlatok:

sor-szám	téma
1.	Követelmények, félév menete, beadandó feladat témaköreinek tárgyalása, bányászati alapok ismételése
2.	Adatgyűjtés, kutatás, ásványvagyon becslés alapjai
3.	Google Earth Pro alkalmazása bányászati területen
4.	A Surfer alapjai

5.	Base Map és Post Map előkészítése
6.	Térképi objektumok
7.	Grid adatok
8.	Kontúr térképek
9.	Grid számítások
10.	3D felszínek
11.	Térfogatszámítások
12.	Zárthelyi dolgozat írás
13.	Oktatási szünet
14.	Oktatási szünet

Néhány példa a zárthelyi dolgozatban és beadandó feladatokban előforduló kérdésekre és feladatokra

ZH

Melyik törvény jelenti a bányászati tevékenység alapját Magyarországon?

Mit nevezünk tárónak?

Mit nevezünk fedőnek (fedűnek) és fekűnek?

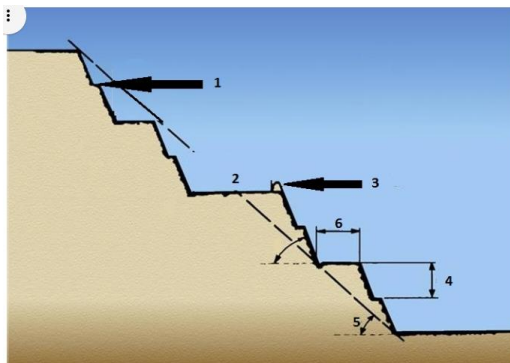
Mit nevezünk műrevaló vagyonnak?

Mit nevezünk földtani vagyonnak?

Melyek a kutatás fázisai időbeliség szempontjából?

Melyek a főfeltáró bányatárségek az alábbiak közül?

Mi látható a képen? Párosítsd össze a fogalmakat és a számokat!

Milyen kiterjesztésű fájl jeleníthető meg az alábbiak közül a Google Earth Pro-ban?

Google Earth feladatok

1. Töltsd le a Google Earth Pro-t a „<https://www.google.hu/intl/hu/earth/download/gep/agree.html>” a TCX Converter-t a „http://www.tcxconverter.com/TCX_Converter/DOWNLOADS.html” oldalról és telepítsd. Töltsd le a bányatelkek aktuális nyilvántartását (.kmz) a „<http://www.mbfh.hu/home/html/index.asp?msid=1&sid=0&hkl=146&lng=1>” oldalról és nyisd meg a GEP-ben.
2. Válassz egy szimpatikus bányatelket és navigálj oda (mindenki másikat).
3. Hozd létre a saját mappádat és nevezd el „Gyakorlat”-nak. Ezen belül hozz létre egy pont, egy vonal és egy poligon nevű könyvtárt is.
4. Hozz létre 7-8 (lehet több is) pontot például a bányatelek sarokpontjain.
5. Rajzoljuk meg a választott bányatelek körvonalát egy vonallal az ábrához hasonlóan. Álljunk rá a vonal nevű könyvtárra, majd a gomb lenyomása után digitalizáljuk be az ábrán látható utat, az „útvonal hozzáadása” (Add Path) paranccsal, vagy ikonnal. Állítsunk be egyedi színt, szélességet, stb. a vonal formázásához.
6. Most készítsük el a választott bányatelek felszínének digitalizálását egyedi szín és egyéb paraméterek beállításával.
7. Add meg néhány sarokpont EOVS és WGS84 koordinátáját. (.txt)
8. Hozz létre egy vonalat az ábrához hasonlóan a választott bányatelked környezetében. Exportáld az adatot .kml-be (XY_domborzat.kml). A TCX segítségével készítsd el a .csv fájlt és nyisd meg a domborzati modellt Surferben.
9. az előzőleg, Surferben létrehozott (színezett) domborzati ábrát a fenti eljárással jelenítsd meg a GEP-ben.
10. Az összes keletkezett fájlt töltsd fel a megadott felhő tárhelyre a saját neved alatt létrehozott mappába!

Surfer feladatok

1. FELADAT

A megadott adatok segítségével számítsd ki a megfelelő telep fedőjének és feküjének relatív mélységét, a telep vastagságát az fúrásokban, az egyes fúrások WGS1984 koordinátáit.

Amennyiben szükséges korrigáld a hibás adatokat.

2. FELADAT

Készítsd Contour és Surface Map-et az 1. feladatban megadott telep vastagságának felhasználásával. Az ábrázolás során a telep térbeli kiterjedését 20 cm-es szintvonalakkal ábrázold, a fő szintvonalak 1 m-esek legyenek. A szintvonalak követelményei a táblázatban olvashatók. A kitöltés színei szabadon választhatók.

Készíts szelvényt (Profile) legalább 6 törésponttal.

3. FELADAT

Számold ki a telep teljes térfogatát és a térfogatot, ha a táblázatban megadott, vastagságra vonatkoztatott cut-off felhasználásával.

4. FELADAT

Készíts Post Map-et a fúrásponatok megjelenítésére. Különítsd el a fúrások szimbólumait az adott telepekre való

produktivitás szempontjából. Az adott telepre nem produktív fúrásokat is jelöld!

5. FELADAT

Szabadon rajzolj egy sokszöget (minimum 8 törésponttal) – ez lesz a bányatelek – és határozd meg a telep sokszögön belüli térfogatát.

6. FELADAT

Számold ki a megadott két felszín közötti réteg térfogatát.

7. FELADAT

A 4-es feladatot és az 5-ös feladatban rajzolt sokszöget fedvényként jelenítsd meg Google Earth-ben.